

371.38:373.2(075.8)

**КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ "ДОШКІЛЬНА ОСВІТА" З ДИСЦИПЛІНИ
"ХУДОЖНЯ ПРАЦЯ ТА ОСНОВИ ДИЗАЙНУ"**

Матвієнко С.І.

У статті представлено досвід викладання навчальної дисципліни "Художня праця та основи дизайну" в майбутніх фахівців дошкільної освіти схарактеризовано специфіку викладання означеної дисципліни. Розглянуто особливості оцінювання теоретичних знань студентів в галузі художньої діяльності, а також контролю набутих практичних умінь щодо застосування їх у роботі з дітьми в дошкільному навчальному закладі. Основну увагу приділено оцінюванню знань студентів в усіх видах навчальної роботи через визначення відповідних критеріїв.

Ключові слова: контроль, оцінювання, критерії оцінки, студенти, навчальна дисципліна, дизайн, художня праця.

Приєднання України до Болонського процесу визначається необхідністю для національної освіти цілком відповідати критеріям Болонської системи, одним із першорядних з яких визначається підвищення якості вищої освіти фахівців та забезпечення на цій основі конкурентоспроможності випускників вузів [3, с. 106].

Характеризуючи специфіку системи підготовки висококваліфікованих кадрів дошкільних працівників, слід зазначити, що тут особливої актуальності нині набувають питання удосконалення їхньої теоретичної і практичної підготовки до проведення з дітьми різних видів роботи художньо-естетичного напрямку. Державні документи й стандарти дошкільної освіти скеровують діяльність педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів (ДНЗ) на реалізацію компетентнісної парадигми, спрямованої на формування гнучкої, свідомої, творчої людини.

Для реалізації означених завдань у системі підготовки спеціаліста дошкільної освіти передбачено низку дисциплін художньо-естетичного циклу, як-от: образотворче мистецтво, художня праця, сценічна майстерність, театралізована діяльність дітей дошкільного віку тощо. Завдяки вивченню цих та інших навчальних дисциплін студенти оволодівають широким колом знань і різноманітних умінь щодо вирішення професійних завдань художньо-естетичного розвитку особистості. У той же час, процес набуття студентами знань і умінь потребує відповідного ефективного контролю з боку викладача та застосування ефективної системи оцінювання.

Метою даної статті є спроба поділитися досвідом викладання навчальної дисципліни "Художня праця та основи дизайну" в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) щодо специфіки вивчення, контролю та оцінювання знань студентів.

Завдання дослідження:

- 1) розкрити специфіку навчальної дисципліни "Художня праця та основи дизайну" щодо її викладання та оцінювання знань студентів;
- 2) коротко схарактеризувати види контролю та критерії оцінювання знань студентів з дисципліни "Художня праця та основи дизайну".

Аналіз останніх публікацій. У наукових працях Л. Артемової, А. Алексюк, В. Буряк, В. Давидова, С. Гончаренко, І. Зязюна, Н. Ничкало, Н. Тализіної, М. Фіцули розглянуто взаємозв'язок сучасної педагогічної теорії та практики, виокремлено механізми різних видів навчальної роботи студентів. Важливі аспекти контролю викладача за різними видами навчальної роботи студентів щодо оволодіння ними професійно значущими знаннями розкрито у працях

В. Буряк, Л. Десева, Б. Єсіпова, Ю. Калугіна І. Лернера, Л. Машкіної, І. Огородникова, В. Паламарчук, П. Підкасистого, О. Савченко та ін.

Викладення основного матеріалу. Навчальна дисципліна "Художня праця та основи дизайну" входить до переліку дисциплін нормативної частини циклу професійної науково-предметної підготовки майбутнього фахівця дошкільної освіти ОКР "бакалавр". Метою опанування студентами даного курсу є сприяння вихованню у них заїдльної естетичної культури; розвитку їхніх художніх смаків шляхом засвоєння основ дизайну та художньої ручної праці як видів художньо-естетичної діяльності, здатних творчо змінювати оточуюче середовище. На вивчення дисципліни заплановано 108 годин (3 кредити), з них 54 години аудиторних занять, 44 години самостійної та 10 годин індивідуальної роботи. Підсумкова форма контролю - залік.

Слід зазначити, що однією із проблем забезпечення роботи студентів у вузі при вивченні ними окремих дисциплін постає її навчально-методичне забезпечення, перш за все - розробка навчальних програм і забезпечення необхідною навчально-методичною літературою. З метою вирішення означеної проблеми нами було укладено та видано друком навчально-методичний посібник "Художня праця та основи дизайну" [1], користування яким дозволило студентам своєчасно ознайомитися з особливостями контролю та оцінювання; планувати особисту стратегію навчання; творчо використовувати матеріали Інтернет-мережі щодо поповнення теоретичних знань і розвитку практичних умінь з художньої праці та дизайну; раціонально використовувати свій час.

Розподіл навчального матеріалу дисципліни "Художня праця та основи дизайну" здійснено відповідно до вимог КМСОНП за двома змістовими модулями. У змістовому модулі І (теоретична частина) розглядаються такі питання, як-от: роль художньої праці та дизайну у формуванні особистості дошкільника; історія виникнення й розвитку дизайну; види дизайну, що використовуються у практиці роботи з дошкільниками; дитячий дизайн, його види (ляльковий дизайн, декоративно-просторове моделювання, флористика тощо), а основи художньої діяльності - композиція, колористика як база для виконання художнього виробу.

Змістовим модулем II передбачено практичну роботу студентів у галузі художньої праці з дошкільниками. Головним призначенням даного розділу навчальної дисципліни є опанування майбутніми вихователями методики ознайомлення дошкільників із матеріалами (різні види паперу, флористичний, викидний матеріал тощо). Виконання робіт передбачає засвоєння студентами різних художніх технік і найбільш уживаних технологічних методів щодо створення художньо-декоративних виробів, у тому числі - з елементами дизайну.

Коротко схарактеризуємо особливості *контролю* знань студентів за вищезазначеними змістовими модулями. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів є важливою складовою навчально-виховного процесу у

вищому навчальному закладі. Без контролю неможливо забезпечити ефективність навчального процесу, стимулювати студентів до набуття міцних знань, до самоосвіти тощо. Сучасний дидакт М. Фіцула визначає наступні складові контролю за навчальною діяльністю студентів: перевірка (виявлення рівня знань, умінь і навичок); оцінювання (вимірювання рівня знань, умінь і навичок); облік (фіксація результатів у вигляді оцінок у журналі, заліковій книжці, екзаменаційній відомості) [4, с.288].

Згідно з принципами Болонської системи, на кожному практичному занятті повинен здійснюватися *поточний контроль* знань студентів відповідно до цілей теми, а також під час індивідуальної роботи викладача зі студентами, письмових та усних опитувань тощо. Так, при вивченні змістового модуля — поточний контроль проводиться шляхом оцінювання знань на 5-ти семінарських заняттях (основної відповіді студента і його доповнень відповідей інших) та на 2-х практичних заняттях. Зазначимо, що проведення останніх вимагає від кожного студента якісного виконання самостійної роботи (вивчення з матеріалів мережі Інтернет, складання відеодірок на одну із запропонованих тем: "Сучасні тенденції дизайну для дітей", "Дитячий дизайн", "Дизайн території дитячого садка", "Дизайн інтер'єру ДНЗ", "Дизайн стендового обладнання групових кімнат ДНЗ"). Самостійна робота студентів контролюється під час кожного практичного заняття, а також під час підсумкового модульного контролю.

Вивчення змістового модуля П ПІ (практична частина навчальної дисципліни) передбачає проведення лабораторних занять (22 год.), проведенню яких передують виконання студентами самостійної роботи. Метою організації самостійної роботи студентів у практичній частині курсу, що вивчається, є підготовка до проведення лабораторних занять.

Лабораторне заняття є важливою навчально-організаційною формою, у ході якої студенти під керівництвом викладача здійснюють практичну перевірку й підтвердження окремих теоретичних положень з дисципліни, що вивчається; набувають практичних навичок роботи, оволодівають методикою проведення різних видів діяльності. Проведення лабораторних занять у контексті вивчення навчальної дисципліни "Художня праця та основи дизайну" спрямоване на опанування студентами різних художніх технік і найбільш уживаних технологічних методів щодо створення елементарних художньо-декоративних виробів, у тому числі - з елементами дизайну. Навчальний поточний контроль в цій частині модуля здійснюється шляхом оцінювання ефективності та якості практичної роботи студента на лабораторному занятті, а також якості виконаної ним самостійної роботи.

Розглянемо особливості *підсумкового контролю*, що застосовується при вивченні вищезазначеної дисципліни. Так, засвоєння матеріалів змістового модуля І передбачає виконання модульної контрольної роботи (письмове опитування). Наведемо для прикладу кілька орієнтовних питань до роботи:

1. Вікові особливості дитини-дошкільника щодо навчання її ручної художньої праці.
2. Дизайн як особливий вид декоративного мистецтва.'
3. Педагогічні вимоги до проведення занять з художньої праці.
4. Розвиток художньо-творчих здібностей та особистісних якостей дошкільників у процесі оволодіння уміннями ручної праці.
5. Роль та місце художньої ручної праці в художньо-естетичному вихованні дошкільників.

Максимальна кількість балів за виконання письмової модульної роботи складає 10 балів. Підсумком змістового модуля II є виконання та презентація залікового художнього виробу (максимальна оцінка за виконання - 20 балів: по 10 балів за кожен вид роботи). Критерії оцінювання означеного виробу:

Виріб повинен:

- мати гуманістичне ідейне та тематичне спрямування; сприяти формуванню художньо-естетичного досвіду дошкільників, ознайомлювати із явищами суспільного життя, об'єктами природного середовища, елементами національної культури тощо;
- у композиційному рішенні твору повинні бути дотримані закони композиції (пропорції, симетрія та асиметрія, статика та динаміка), а також композиційні прийоми: пластичність, силует, лінія.
- бути виконаним із матеріалу, що може використовуватися вихователями у практиці роботи з дошкільниками;
- мати чітке продумане композиційне рішення, не перевантажене зайвими додатковими композиційними та декоративними елементами;
- мати кольорове рішення, відповідне сюжету, обраній фактурі, текстурі та стилю твору,

відповідати технічному рівню виставкового твору.

У здійсненні контролю за набутими знаннями та сформованими уміннями на студентів велику роль відіграє *оцінка*. Під нею розуміється процес і результат виявлення й порівняння рівня опанування студентами професійно важливих знань, навичок та умінь з еталонними уявленнями, задекларованими у навчальних програмах підготовки, порадиниках, збірниках нормативів та інших керівних документах [2, с. 281].

Успішність кожного студента з дисципліни "Художня праця та основи дизайну" оцінюється за використання наступних форм і методів:

- поточне опитування;
- виконання творчих робіт;
- аналіз складених технологічних карток виготовлення художнього виробу;
- аналіз розробленого сценарію заняття з художньої праці у ДНЗ з включенням інформації для дошкільників із основ дизайну;
- письмова доповідь (або реферат)

Розподіл балів, що присвоюється студентам при вивченні дисципліни "Художня праця та основи дизайну" показано на Рис. 1.

Рисунок 1

Навчальна дисципліна "Художня праця та основи дизайну"
для денної форми навчання
(розподіл балів, що присвоюється студентам)

Зміст програми I	Семінарські заняття		Практичні заняття		Лабораторні заняття		Самостійна робота			Інд-на робота		ІП	
	БАЛИ	Відповідь	БАЛИ	Робота на занятті	БАЛИ	Робота на занятті	Загальна кількість годин	БАЛИ			Загальна кількість годин		БАЛИ
								Підготовка До заняття	Відеолобіррка	Цодовідь			
Змістовий модуль I. Твої зетичні основи художньої праці та дизайгУ													
T.1.1	3	1										4і	
T.1.2	3	1					43		4			Еф	
T.1.3	3	1	2	5			4:8	5					
T.1.4	3	1		5								9	
T.1.5	3	1										1	
Підсумковий контроль за 1 змістовим модуль													
Змістовий модуль II. Практичні основи роботи у галузі художньої праці з дошкільниками													
T.2.1							334 4-	1			10	10	1 і
T.2.1.1					К2.Л-	4	33431	1					У
T.2.1.2					32 3	4	4	1					
T.2.1.3					2	2	34П	1					ТУ!
T.2.1.4					. 2-	2	43,	1					"ір
T.2.1.5					ци	2	33зз	1					'ЗД-
T.2.1.6					И;	2	4 3	1					3
T.2.1.7						2	4 3	1					
T.2.1.8						2	4,3	1					і"*
Підсумковий контроль за II змістовим модуль													
	1	5		к)	16	22,	44	9	5	4	10	10	100

Розглянемо критерії оцінювання знань студентів за змістовими модулями. З метою скорочення обсягу публікації наводимо характеристики критеріїв максимальних оцінок, що можуть отримати студенти.

За змістовім модулем I

1. Відповідь на семінарському занятті. Студент виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, усвідомлено використовує їх у стандартних і

дартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати та узагальнювати опанований теоретичний матеріал - 3 бали.

2. Доповнення на семінарському занятті. Студент користується матеріалами періодики або інших джерел, що не розглядалися в лекції, проте були рекомендовані в основній або додатковій літературі до теми. Озвучення даних матеріалів дозволило більш ґрунтовно проаналізувати додаткові аспекти питання, що розглядається на семінарі - 1 бал.

3. Робота на практичному занятті. Студент повністю підготовлений до роботи на занятті (у тому числі - з урахуванням якості виконаної самостійної роботи), виявляє уміння самостійного опанування художніх технік; чітко виконує практичні уміння та навички, уміє презентувати необхідні практичні та методичні матеріали, необхідні для здійснення певних завдань діяльності, у тому числі - за використання сучасних інформаційних технологій - 5 балів.

За змістовим модулем II

1. Робота на лабораторному занятті. Студент самостійно правильно та старанно виконує завдання, опановує художні техніки, підпорядковує виконання виробу вимогам методики проведення занять із художньої праці з дошкільниками різного віку - 2 бали.

2. Самостійна робота. У необхідному об'ємі та з високою якістю виконується студентом до кожного лабораторного заняття, у тому числі - щодо виготовлення ним необхідної кількості заготовок-модулів, необхідних викрійок для виконання творчої роботи; основного (каркасного) поєднання елементів виробу; підготовки флористичного матеріалу тощо - 1 бал.

Висновки

1. У даній публікації було представлено досвід викладання навчальної дисципліни "Художня праця та основи дизайну", коротко розглянуто її специфіку. На нашу думку, наукова презентація набутого досвіду стосується, перш за все, можливостей організації ефективної навчальної роботи студентів (з урахуванням широкого спектру сучасних технік художньої праці, які мають опанувати майбутні вихователі), що зумовлює від викладача необхідного контролю та оцінювання знань та умінь студентів.

2. Представлена нами система оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни "Художня праця та основи дизайну" сприяє більш якісному засвоєнню теоретичного та практичного матеріалу дисципліни, розвитку художньо-творчих здібностей студентів, формуванню в них інтересу до новітніх художніх технік ручної праці з орієнтуванням на майбутню професійну діяльність. Означена система підвищує зацікавленість студента в опануванні, матеріалів навчальної дисципліни, робить процес оцінки знань та умінь більш зрозумілим, прозорим, доступним і таким, що якнайкраще відповідає вимогам Болонської системи.

Література

1. Матвієнко С. І. Художня праця та основи дизайну: навч. посібн. / С.І. Матвієнко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2011.
2. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /В. Л. Ортинський. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 423 с.
3. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи: матеріали 2003-2004 рр.) / за ред. В.Г. Кременя. - К., Тернопіль, 2004. - 125 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М.М. Фіцула. -2- ге вид., доп. - К.: Академвидав, 2010.-456 с.

